

BÖLÜM 13

GÖZETİM TOPLUMLARINDA BEDENLERİN ENFORME EDİLMESİ VE SAĞLIK İLETİŞİMİNİN ROLÜ

Ufuk TÖRÜN¹

13.1. GİRİŞ

Gözetim, sosyal ilişkilerin oluşmaya başladığı dönem itibariyle varlık kazanmış bir olgudur. Bununla birlikte gözetimin kavramının, günümüz algılanış biçiminin değişmesinde birçok parametre belirleyici unsurdur. Bunların başında, oluşan ya da oluşturulmaya çalışılan korku kültürü ve gözetimi uygulayan vasıtaların aynı zamanda gündelik yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak da görülmesi gelmektedir. Bireyler, her gün kullandıkları enformasyon araçları vasıtasıyla detaylı ve incelikli bir denetim maruz bırakılmaktadırlar. Yanı sıra onlar, başkalarının özel hayatlarının da alabileceğine gözler önüne sergilendiği bu yapı içinde sanal teşhiri gerçekleştiren olmak için de istek duymaktadır (Güven Kesim, 2011; s.173).

Gözetim, tarihin her döneminde karşılaşılan bir olgudur. Tarihsel süreçte, toplumsal gelişmelerin ve yeni iletişim teknolojilerinin de katılımıyla konuya ve kavrama olan ilgi daha da artmış, farklı da bir görünüm kazanmıştır. Gözetim olgusunun tarihinin çok eskilere dayandığını söyleyebilmek için kavram, iktidar ile olan ilişkisi irdelendiğinde açıkça görülmektedir. Tüm bunlara ek, tarihte her dönemde var olan bu gözetleme edimi, asıl ve en önemli işlevini modern yaşam ve kapitalist sistemler ile özdeşleşmiş ulus devletleri ile birlikte kazanmış görülmektedir.

13.2. BİR KAVRAM OLARAK GÖZETİM

Gözetim kavramı, Türk Dil Kurumu'nu terimler sözlüğünde birçok anlamda kullanılmaktadır. Konumuz itibariyle gözetim kavramının terim anlamını bize en iyi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, ufuktorun@esenyurt.edu.tr

KAYNAKLAR

- Aydoğan, F. ve Akyüz, A. (2010). (Der.). İkinci Medya Çağında İnternet, İstanbul: Alfa Yayınları, s.5.
- Bauman Z. (2012). Küreselleşme, Abdullah Yılmaz (çev.), 4. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Dolgun, U. (2008). Şeffaf Hapisane Yahut Gözetim Toplumu: Küreselleşen Dünyada Gözetim, Toplumsal Denetim ve İktidar İlişkileri, Ankara: Ötüken Neşriyat.
- Foucault, M. (2011). Büyük Kapatılma, Ferda Keskin, Işık Ergüden (çev.), 3. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Güven Kesim, S. (2011). Medya Mahrem Medyada Mahremiyet Olgusu ve Transparan Bir Yaşamdan Parçalar (içinde), Gözetimin Toplumsal Meşruiyeti, Hüseyin Köse (Ed.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Karaaslan, E. Koç, S. ve Akın, G. (2010). "Vatandaşlık Numarası Bazlı E-devlet Sistemlerinde Kişisel Veri Mahremiyeti Durum Saptaması", İzmir Bilişim Hukuku Kurultayı..
- Keskin, F. (1996). "Foucault'da Şiddet ve İktidar." Cogito, 70: 117-122.
- Lyon, D. (2006). Günlük Hayatı Kontrol Etmek: Gözetlenen Toplum, Gözde Soykan (çev.), İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Marx, Gary T. (2005). Surveillance and Society, Encyclopedia of Social Theory, s.1.
- Marx, Gary T. (2002). "What's New About the New Surveillance"? Classifying for Change and Continuity", Surveillance and Society, Sayı:1, s.8.
- Şahoğlu Tokgöz, C. (2021). "Covid-19 İle Mücadelede Konumsal Gözetimin Kurumsallaşması" Kültür ve İletişim, Yıl:23 Sayı:46.
- Tokgöz, C. (2011). Bilişim Çağında Toplumsal Denetim Aracı Olarak Gözetim Olgusu ve Yeni İletişim Ortamlarında Bireyin Gözetim Farkındalığı Üzerine Bir Araştırma. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Toktaş, Arslantaş S., Binark, M., Dikmen, E., Fidaner, I.B., Küzeci, E., Özyaygen, A. (2012) Türkiye'de Dijital Gözetim T.C. Kimlik Numarasından E-Kimlik Kartlarına Yurttaşın Sayısal Bedenlenişi, E-Baskı, İstanbul: Alternatif Bilişim Derneği Yayınevi.
- Warren, B. vd. (2013). "Pandemic Governance: using event-based surveillance to manage emerging infectious diseases." The Surveillance-Industrial Complex: A Political Economy of Surveillance. Kirties Ball ve Lauren Snider (der.) içinde. New York: Routledge: 44-61.
- WHO. (2020b). Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus. Geneva: World Health Organization.